

פרוטוקול מס' 6/ד

מישיבת ועדת החינוך והתרבות

ביום ד' כ"ב בחשוון תשי"ט - 5.11.58

בשעה 0910

נרכחים:

- ש. פרסיץ - היו"ר
- ד. הקטין
- פ. זוארץ
- ח. יהודה
- י. סמילנסקי
- ד. נצר
- י. קליבנוב
- א. רזיאל-נאור

מוזמנים:

מר י. שריד

סדר היום:

שאלות ותשובות.

=====

היו"ר ש. פרסיץ:

אני פותחת את הישיבה.
כפי שאמרת, קודם כל ברצוני לרענן את זכרוכם. ישנן שתי הצעות לסדר היום אשר הכנסת העבירה אלינו. הצעה אחת של מר שופמן בדבר הצגת סרטים גרמניים. בענין זה לא נוכל לדון אם לא נשמע את משרד הפנים ואת משרד מסחר ותעשיה. אם תסכימו, נזמין אותם לישיבה בשבוע הבא ונשמע מה בפיהם, נשמע הסברים על כך.

הדבר השני קצת יותר מסובך. זאת הצעה לסדר היום של חבר הכנסת מיקוניס. בתור יושבת-ראש ועדת החינוך והתרבות חייבת אני לציין כי פנייתו זו, באה אחרי פניות רבות של ארגונים ציבוריים בכתב ובעל-פה לוועדה זו. ההצעה לסדר היום, היא בדבר הבאת אמנים ולהקות רידור מחוץ-לארץ, והצפת הארץ בספרים לועזיים ובסרטים גרמניים ואיטלקיים מחוץ-לארץ. הוא מדבר על כך שספרות קלוקלת מובאת לארץ, וידוע ההסכם עם אמריקה בדבר הבאת ספרים מאמריקה וכו'.

שר החינוך בענותו לדברים אלה, בתשובתו, סימן כמה דברים אשר הוא ממליץ לדון עליהם. הוא היה רוצה שהתקיים בענין הזה בירור משותף בין משרד החינוך, משרד העבודה, משרד האוצר, משרד מסחר ותעשיה, משרד הפנים, לקביעת סידורים משותפים שיאפשרו הבאת אמנים מחוץ-לארץ.

1. שר החינוך והתרבות הציע את הדברים הבאים:
1. בידור משותף בין נציגי משרד החינוך, משרד העבודה, משרד האוצר, משרד המסחר והתעשייה, משרד הפנים ומשרד החוץ, לקביעת סידורים מתואמים שמטרתם להבריא את ענף האמנות מחוץ-לארץ.

2. לצדף לוועדה בנין-משרדית נציגי הציבור, וכן נציגי האיגוד המקצועי.

3. להרכיב ליד הוועדה בנין-משרדית ועדת משנה של מומחים לבדיקת הרמה האמנותית של להקות האמנים המוזמנות לארץ.

4. על המשרדים הממשלתיים שפורטו לעיל להתחייב - ואני מניח שהם יתחייבו - לנהוג רק לפי ההמלצות של הוועדה הבין-משרדית ליבוא אמנים.

5. לקבוע באמצעות משרד העבודה תקנה שתגדיר את התנאים בהם יכול אדם להכריז על עצמו כאימפרטוריו, וכן זכויותיו וחובותיו. כיום זה הפקר.

6. לאסור על מפעלים אמנותיים ישראלים להביא להקות אמנים מחוץ-לארץ לצורך הגדלת הכנסותיהם.

7. לאסור על גופים ממשלתיים וגורמים אחרים להביא כוחות אמנותיים מחוץ-לארץ ללא אישורה המוקדם של הוועדה הבין-משרדית.

8. לתבוע מן האוצר ומן הרשויות המקומיות שחלק מהכנסותיהם עקב ההצעות של אמני חוץ-לארץ יועמד לרשות קרן מיוחדת לעידוד האמנות הישראלית, ליד משרד החינוך והתרבות.

אבקש לשבוע הבא ממשר שריד, לשמוע מה נעשה בדברים שהשר מנה אותם. לקראת הדיון יובא החומר לידיעתכם. אני משערת שבצטרך להזמין כ-4 משרדים כדי לשמוע מה בפיהם. כשתקבעו את התאריך - אדאג לכך שהם יוזמנו.

מר שריד:
בענין הסרטים - הצעה לסדר היום של חבר-הכנסת שופמן - צריך להזמין את נציגי משרד הפנים, נציגי משרד המסחר ותעשייה ולשמוע מה בפיהם.

א. רוזנאל-גאור:
ואת הוועדה המייעצת של המועצה לבקורת סרטים.

מר שריד:
להצעתו של חבר-הכנסת מיקוביץ, אני מציע להזמין את מר ישראלי, אשר הוא האדם אשר יוכל למסור דוח על פעולות הוועדה הזאת, הוועדה הבין-משרדית. אם אחרי שמעת דבריו תחליט להזמין עוד גוממים, נקבע זאת אחר כך.

היו"ר ש. פרמיץ:
אחרי שתי ההצעות לסדר היום, ישנן מספר תלונות אשר נחקבלו אצלנו. קיימת התלונה של הסטודנטים. אם כי תלונה זאת היא אחרונה, אני מביאה אותה כראשונה. קיבלתי מכתב מהם מיום 31.10 חתום על ידי מזכיר האגודה - עמוס ברקוביץ. (הקראת המכתב).

אחרי קבלת מכתב זה, ואחרי קבלת החומר המוכסח וההמברה מרב-אלוף דורי, ואחרי שקראנו בעתונות שהסטודנטים היו אצל השר, והוא אמר להם שהוא רואה את הענין כראש דאגתו, אני חפצה לשאול את מר שריד, למסור לנו מה נעשה בענין הזה, כדי שנדע את הדברים.

אני חפצה למסור לכם מה שרב-אלוף דורי אמר. לראשונה - ההסכם שהם מדברים עליו במכתבם היה הסכם חד-פעמי עם אותם הסטודנטים שמזמן גמרו את חוק לימודם, והסכם זה לא יכול שבום פנים ואופן לשמש פרצונט. אין הוא והסכמיון סבורים שבקביעת שכר הלימוד של טוסד גבולות, הפרטנר הוא אגודת הסטודנטים ואתו הם צריכים לברר את הדברים.

מה עוד, הם מתחשבים בעובדה שסטודנט מוכשר אשר לימודיו מצדיקים את המסד לימודי והימצאו בטכניון, גיחנות לו הקלות יוצאות מהכלל גם כיום. רב-אלוף דורי, אשר שבשנה שעברה היתה להם קרן של 95,000 לירות למתן הלוואות לסטודנטים עד סיום לימודיהם, עד סידורם בעבודה. אחרי זה, הם צריכים להחזיר את הכסף. השנה, מתוך סכומים מיוחדים, עלה בידי הטכניון להעלות קרן זו ל-225,000 לירות.

י. סמילנסקי: האם היא נוצלה?

היו"ר ש. פרטיץ: לא כולה. הם אינם רוצים לקבל הלוואות. יש להם גם קרן מילונות. קרן זו נוצלה כמעט במלואה. כיום יש 225,000 לירות למתן הלוואות ו-5,000 לירות למילונות. ישנם בטכניון 3,000 סטודנטים. רב-אלוף דורי אמר, שרק 25% מתקציב הטכניון מהווה שכר הלימוד. אם המדינה שלנו תחפוץ להכריז על חינוך גבוה חינם - הוא ישמח מאד. אבל כל עוד הדבר לא ניתן, אין הטכניון רואה את עצמו כדי לכסות את הגרעון הזה. הוא רק מוצא מקורות שונים, אפילו מקורות חוץ לקרן הזאת, על מנת להבטיח את האפשרות להגן על הסטודנט המוכשר.

מר שריד: מה שידוע לי לפרק זה, שהשר מחכונין להשיב על שאילתות לסדר היום, הוא יודיע זאת ורק אז נוכל לדון בבעיה.

פ. זוארץ: במה מתבטא הסכום הכספי?

י. קליבנוב: בחצי מליון לירות.

ח. יהודה: עד עכשיו הסכום היה 260 לירות לשנה. כיום העלו זאת ל-400 לירות. אני חושב שסטודנט שהתקשה לשלם 260 לירות, ודאי לא יוכל לשלם 400 לירות.

י. קליבנוב: אני מציע לדחות את הדיון עד לשמיעת תשובתו של השר. להזמין את מנהל הטכניון ובא-כוח אגודת הסטודנטים, ולשמוע מה בפיהם.

י. סמילנסקי: לא פעם העניין של שכר לימוד מופיע בפני הוועדה הזאת באופן כזה. ובוניכוחים כאלה הופיעו הצדדים הנוגעים בדבר לא פעם ולא פעמים. ההנחה היתה, שנדגש שתקום המועצה להשכלה גבוהה, יהיה זה אחד מתפקידיה הראשונים, כיצד היא צריכה לדון בכל הדברים האלה. כך שהיא תיצטרך לעסוק בדברים האלה. אם הדברים לא ימצאו את פתרונם נעשה כאשר עשינו בפעמים קודמות, כי אין לנו מוצא. שאלה נוספת מתעוררות בקשר לאותו הסכום. הייתי מבקש, אם אפשר, להביא בפנינו את ההסכם, בקרא ונדאה.

א. רזיאל-באור: אני חושבת שצריכים להזמין את נציגי הצדדים לישיבה הקרובה. במידה והעניין יחוסל, אפשר יהיה לש לוח להם הודעה על כך, שאין הם צריכים לבוא. שבייתה באה לפעמים גם כדי להתפשט ולהתרחב, וכבר היום ישנם רמזים על כך בעתוונות שהיה שבייתת סולידריות של כל הסטודנטים בארץ. שבייתה יכולה להתפשט ולהתרחב, דבר שצריכים למנוע אותו. הוועדה היא הסווא היחיד שיש להם, גם לאור הנסיון של העבר וגם בגלל העובדה שהמועצה להשכלה גבוהה טרם קמה וטרם פועלת.

היו"ר ש. פרטיץ: אני חושבת שאהיה מאד לא פופולארית אם אענה לכם, דבר הפוך. אין שום דבר שהסטודנטים או הטכניון יכולים לחדש לנו. הטכניון הגיש לנו את החומר, וגם הסטודנטים במכתביהם עשו זאת, עד לפני האחרונה. אם ישנם חברים ששכחו את מה שהיה לפני 4 שנים, אין כל קושי לקבל מהארכיב את החומר.

אם אנו חפצים לבטל את השבייתה, אם אנו חפצים לעזור לצעירים האלה לחזור לעבודתם, צריכים פעם אחת - הוועדה הזאת שאינה טוברת שהגישה השעה להכריז על חינוך חובה במדינה - להודיע לסטודנטים

שהזכות לקבוע שכר לימוד במוסדות גבוהים - כל זמן שהחינוך אינו חינם -

בידי המוסדות, ושום מועצה או ועדה ציבורית אינה יכולה לטפל בענין זה. ועדה ציבורית יכולה לטפל ולדאוג להקלת מצבו של הסטודנט המוכשר והנספק. בענין הזה, בשעת הדיונים בתקציב, כאשר המדינה קובעת את התמיכה שלה ובתופה תמיכה למילות או קרנות, אחרי בחינת הענין, היא תדע מה לעשות. בענין זה, הייתי מציעה למסור לסטודנטים את אשר אמרתי.

רבותי, לא אנו מחוקקים את שכר הלימוד בבתי הספר החינוך המגיע ל-400 או 500 לירות בכתות י"א ו-י"ב. סטודנט הלומד בחוץ-לארץ, וישנם 3.000 סטודנטים הלומדים בחוץ-לארץ, העשירים האמידים, אז בחורים המוצאים את הדרך, לא כולם בעלי אמצעים שעזבו את הארץ. ישנם אנשים היכולים לשלם את אשר משלמים. כך גם בבתי הספר התיכוניים, ולא צריך להסעיר את הרוחות על כל דבר ודבר ולחושב שהמדינה חייבת לתת לכל אחד את אשר הוא רוצה.

אני יודעת שהצעתי לא תהיה פופולארית ביותר, ואני אומרת אותה למען החינוך הגבוה במדינה, ועל מנת למנוע ביטול זמן חוזר ושונה מפעם לפעם.

אני מציעה להודיע לסטודנטים: כל עוד המדינה לא הכריזה על חינוך חינם גבוה במדינה, ושאים המוסדות, וזכאים הם לקבוע שכר לימוד לפי צרכיהם ולפי ראות עיניהם.

דבר שני, ברור שוועדת החינוך חייבת לדאוג לכך שהסטודנט הכשרוני, המוכשר, המחוסר אמצעים יבוא על אפשרות המסך לימודיו ותינתן לו מילווה, מענק, הלוואה לצורך זה. ובדברים האלה, כשדנים על תקציב החינוך, בודאי ועדת החינוך תראה לפנייה את ההמלצות, ותעשה זאת בהתחשב עם הצרכים הריאליים.

א. רזיאל-באור:
אינני מתנגדת שזה יהיה הסיכום של הוועדה, אבל יחד עם זאת אני חושבת שיש להזמין את הצדדים. אי אפשר לקבוע עכשיו את העדה בהסתמך על מה שהיה לפני 4 שנים. הוועדה אינה קופאה על שמריה וגם החיים.

ד. נצר:
אני חושבת שהזמנת הצדדים לא תביא תועלת, אין הם יכולים לחדש לנו דברים. כל האמת היא שהסטודנטים אינם יכולים לשלם, הטכניון לא יכול להחזיק מעמד. הצרה היא שבני הצדדים צופקים. גם אני איני רואה שנחכם מהשמיעה.

אני מציעה לא להחליט מה ועדת החינוך תעשה. שמענו ששר החינוך צריך לענות, נשמע את דבריו, ונחליט על כך בשבוע הבא.

י. סמילנסקי:
לאחר שמשרד החינוך יגלה דעתו בענין, ועדת החינוך תכנס לענין.

היו"ר ש. פרמיץ:
עקב ההצעה לסדר היום של חבר-הכנסת מ'קוניס, הבטחתי להביא לכם את המכתב שנשלח ממועצת מגודות ידידות וקישורי תרבות עם אנשי חוץ. הח כותבים את המכתב למר נדב, ושולחת לנו זאת תנועת הידידות ישראל-בריית-המועצות. (הקראת המכתב).

קיבלתי טלגרמה הנושאת עליה את התאריך של 29.10, הדורשת טיפולינו בבעיה שהעוררה בביה"ס, אמר בטבריה עליה המכתב נשלח בשם ועד ההורים. (הקראת המכתב).

קיבלתי מכתב ממועצה, אילת, בקשר לפתיחת ביתה התיכונית ל-15 תלמידים. מבקשים מאתנו לעשות את הדרוש פדיון שבקשתם תקויים. (הקראת המכתב).

נתקבל מכתב ממר טורה פרץ, מרחובות, בענין בית-הספר הדתי. לא אקריא לכם את המכתב.

נתקבל מכתב מוועד ההורים ליד בית-הספר הממלכתי דתי "כרמל". הם טוענים שהעירייה מפלה אותם לרעה. הם עשו מאמצים על-אנושיים ומצאו מגרש. העירייה הבטיחה להקים שם בנין, והיו כפי הנראה קשים בקשר להעברת המגרש או הפקעתו, והדבר לא יצא לפועל. הם ביקשו לדאוג שימצא מידור מתאים ולא נמצא, לסדרות כל פניותיהם. הם מבקשים שאנו נעשה את הדרוש כדי שבית-ספר זה יבוא על סיפוקו.

קיבלתי טלגרמה בערבית שכתוב בה: נבקש לקבוע מועד קרוב לפגישה עם משלחת ממועצת כפר יסיף כדי לדון בשאלת בית הספר התיכון במקום, ובהלוואה להקמת בית ספר יסודי.

רבותי, קיים עוד ענין. ישנה הבעיה של בית-ספר "רוטשילד" בירושלים, אשר הגימנסיה רוצה לגזול ממנו את מגרש המשחקים, והעירייה כאילו עוזרת לגימנסיה. הם דורשים התערבותנו כדי להחזיר להם את מגרש המשחקים.

ישנו ענין מיוחד במינו. קיבלתי מכתב ממשפחת יצחק מודיאני ממושב "מגדים", בענין פרטי. (הקראת המכתב).

כתבתי מכתבניחום אבלים ואמרתי, כי ועדת החינוך אינה מתערבת בעניינים פרטיים. אנו בודאי נשמע ממשרד החינוך, מה דעתו בענין הזה, ואז נוכל לדון בזאת.

קיבלנו עוד שני מכתבים מערבים. הקראתי לכם טלגרמה מכפר יסיף. ישנו עוד מכתב, אשר העתק ממנו נשלח למחלקת החינוך בקשר לפייסורי המורים בכפר זה. (הקראת המכתב)

ישנו עוד מכתב שנכתר על ידי ערבים מכפר דיר-אל-עסאד ו-נקר, כפרים ליד עכו. המכתב מיום 9.10, נכתב על ידי שני ערבים צעירים (הקראת המכתב).

קיבלתי שני מכתבים מאזרח בשם קווייתי עובד, הסוען שמבקשים ממנו יותר מידי שכר לימוד, שלא העריכו אותו כראוי (הקראת המכתב).

מכתב אחרון מא' שליין בקשר לעבודות השיפוץ בעבודת. קיבלתם את המכתב ואני לא חייב לקראו. הוא דורש התערבות משרד החינוך והתערבותנו בענין זה.

בזה סיימתי את חלק התלונות. עתה

מגיע ענין הבקשתו.

כולכם קיבלתם את מכתב האקדמיה הישראלית למוסיקה, ואיני צריכה לחזור עליו.

קיבלנו מכתב מ"בצלאל". מזכירים לנו שעלינו לבקר אצלם ולראות את המוסד.

קיבלתי מכתב ממשכן לאמנות מארון ציזלינג עם התכניות, והוא מבקש מאתנו לבקר שם, ולעזור למוסד החשוב הזה.

אחרון אחרון, מכתב של מר שנהבי בקשר לנעשה ביד ושם. (הקראת המכתב). הוא גם צלצל אלי אחרי שקיבלתי את המכתב וביקש ממני לראותו. הזמנתי אותו אלי הביתה, שוחחתי עמו, ואמרתי לו שאינני מחליטה בענין הזה, לא קבענו לנו דרך עבודתנו בענין הזה, אנו עכשיו רק מעיינים בכל העניינים. כשנחליט מה שנחליט, בודאי לא נשכח להודיע לו. כולנו זוכרים את זכותו בהקמת המוסד.

מר שריד:

בענין סבריה עליה. במידה וידיעותי
מספיקות, הענין סודר. אמנם לא בדיוק
לפי רצון ועד ההורים של בית הספר, אבל על יסוד הכרעה של משרד החינוך
והתרבות. לפי דעתנו, בית הספר הממלכתי דתי לא ניזוק במאומה על ידי
הכרעתנו. כל הסערה הזאת היתה סערה שלא היה לה כל יסוד ממשי. ד"ר
אבידור בדברי הפתיחה הזכיר את הענין הזה. הכל מסודר שם.

אני משתומם. יש מנהג מוזר. כשכותבים
אלינו מכתב שולחים העתקים לנשיא המדינה, ראש הממשלה, מבקר המדינה,
ועדת החינוך והתרבות של הכנסת. אנו עונים לאיש הפונה. אחר כך פונים
אלינו מלשכת ראש הממשלה, מבקשים מאתנו תשובה, כותבים תשובה לראש
הממשלה. פונים לנשיא המדינה - אנחנו צריכים לתת תשובה לנשיא המדינה.
זה יכול להיות בדברים פחותי ערך ויכול להיות בדברים חשובים, אבל כך
נשלח עכשיו המכתב.

בענין אילת לא היו בעיות. שמחנו מאד
שהגיעה השעה באילת שאפ שר לפתוח במנסייה. אני זוכר כיצד פתחנו שם את
גן הילדים הראשון. אני זוכר איך חשבנו לשתף את הציבור. כיום באילת
ישנם שני בתי ספר יסודיים. בית ספר ממלכתי דתי ובית ספר ממלכתי, בתי
ספר מפוארים הן בציוד והן בתנאים.

היו"ר ש. פרסיץ:

מגרש משחקים יפה.

מר שריד:

בחדרים יש מיזוג אוויר, וכל חדר עולה
10.000 לירות כדי למזג את האויר. ניתנה
אפשרות לפתוח כיתה ט', אמרנו נפתח כיתה. דרך אגב, זה הנסיון הראשון.
לקחנו את כיתות ז' ח' ו-ט' ויצרנו איזו יחידה, ולקחנו מנהלת אחת. לא
הייתי שם אחרי הריאורגניזציה אבל ידוע לי על היכוז של כיתות א' ו-ו',
וכיתות ז' - ט'. נוצרו שתי חברות ילדים המקיימות מגע ביניהן.

באילת ישנם אנשים המשתכרים, והם צריכים
לשלם משהו. יש כאלה שמשתכרים הרבה. ההבחה שנתנו היתה כזאת. אמרנו
שיהיה שכר לימוד מודרג. כל אחד ישלם לפי יכולתו. בכל הארץ מסכר לימוד
מודרג נהנים אלה שעמדו במבחן. באילת - כאילו כולם עברו את החקר. ישנם
15 או 20 ילדים, כל אחד ידורג לפי יכולתו הכספית, מבלי להתחשב אם עבר
את הסקר או לאו. הכיתה קמה, וכבר היתה שביתה. הם שבתו ליום אחד לאות
סולידריות. המנהלת במקום היא מנהלת אקדמית. כללית - לא היו שם בכלל
בעיות.

לענין בית הספר הממלכתי דתי, בשכונת

אפרים ברחובות. הענין הזה במשך שנתיים. בגלל בית-ספר זה הועברה
קואליציה ברחובות ושונתה קואליציה ברחובות, הכל בגלל בית ספר זה,
ישנו שם אדם אחד ששמו טואר פרץ. אדם זה כותב מכתבים בלי קץ ובלי
גבול. ומה המצב היום.

בהתאם לחוק פותחת הרשות המקומית את בתי-

הספר. רשות מקומית יכולה לאמר: יש ילדים שנרשמו לחינוך הממלכתי דתי,
החוק מחייב אותם לתת להם חינוך ממלכתי דתי, אבל זה אינו מחייב אותם
לפתוח בית ספר דוקא במקום הזה. היא יכולה לאמר שהילדים ילכו לבית-
ספר שני, מטעמים שלה, ובלבד שיובטח החינוך בהתאם לרצון ההורים,
ממלכתי, או ממלכתי דתי. העיריה לא מצאה שיש מקום לפתוח בית ספר
ממלכתי דתי בשכונת אפרים, שכונה צפונית ברחובות. מספר הילדים לא היה
רבה, והיא לא חשבה שיש צורך לפתוח בית ספר. אמרה: נחכה, ובמשך שנה
או שנתיים נראה איך הדברים יתפתחו. אבל ביתנים הם יכולים ללכת לבית-
ספר, תחכמוני, מרחק של שנים או שלושה ק"מ. אבל קיימת תחבורה במקום.

ההורים לא שאלו את העיריה ופתחו בעצמם

את בית הספר. העבירו לשם ציוד, פתחו את בית הספר על דעתם הם. בשנה
שעברה היו שתי כיתות א' ו-ב'. אינני יודע אם היו 30 או 35 תלמידים
מגתי הכיתות יחד.

פ. זוארץ:

ילדי כיתה א' ילכו 3 ק"מ ברגל?

מר שריד:

נוסעים גם שישה ק"מ בבתי הספר האיזוריים. ובכן, כמו שאמרת, הם פתחו את בית הספר הזמני מורים, שילמו למורים. העירייה התעלמה מבית הספר. במשך השנה הופעל עלינו לחץ שנכריח את העירייה להכיר בבית-הספר. עצם זה שבית-הספר נפתח למרות רצונה של העירייה, אמרה העירייה: לא נכיר בעובדות מוגמרות נגד רצוננו, ואחר כך אומרים לנו להכיר בו.

במרוף השנה הזאת, מחלקת החינוך החליטה לפעול בעירייה, על מנת למצוא הסדר. השנה, בהתאם להתפתחויות, נרשמו מעט מאד ילדים. חשבנו שזה בית ספר שילך ויתפתח. השנה נרשמו בסך הכל 13 תלמידים. דבר זה חיזק את ההנחה של העירייה, שאין מקום לפתוח בית-ספר. לאחר שמשרד החינוך החל לפעול בעירייה, הצענו להם בכל זאת לפתוח שם את בית הספר לכיתות א' ו-ב' בלבד, כיתה מצורפת, וילדי כיתה ג' יסעו ללמוד בבית ספר תחכמוני. אלה הם ילדים יותר גדולים. כיתה ספר תחכמוני הם יוכלו להכליל במסגרת בית הספר לכיתות הקיימות ללא הוספת מורה. העירייה לא כל כך שמחה לקראת ההסדר הזה, ובסופו של דבר קיבלה עליה את הדין. בהצעות של מחלקת החינוך באמר בין השאר, שבית ספר יהיה בית ספר עצמאי. העירייה לעומת זאת, המשיכה בטענה שאין צורך לפתוח שם בית ספר עצמאי. נחכה ונראה מה יהיה הרישום בעוד שנה. השנה הרישום הוא קטן מאד. לבסוף הוחלט שבית ספר יהיה צמוד.

ר. הקטין:

בני איזה שכבות גרים שם?

מר שריד:

אני מתאר לעצמי שמכל השכבות. מה קרה? מר טורה פרץ הופך עולמות. הוא רוצה שכיתה ג' תשאר במקום ואין צורך להסיעה לבית ספר תחכמוני. אם רוצים להעבירה לבית ספר תחכמוני, הוא דורש השתתפות בהוצאות הנסיעה וכל מה שנאמר כאן.

פ. זוארץ:

מה מספר התלמידים בכיתתך?

מר שריד:

אם איני טועה - כ-25 תלמידים. ניסיתי להשפיע על העירייה שתכיר בכיתות א' ו-ב'. אינני יודע מה יהיה הרישום להבא. אם לא ירשמו - לא ירשמו, אם יעלה מספר הילדים - יצטרכו להסתדר בצמוד הקיים.

היו"ר ש. פרסיץ:

האם לא היה כדאי ששני חברים, חבר-הכנסת סמילנסקי שגר שם, וחבר-הכנסת זוארץ

יסעו למקום ויראו במה העניין?

מר שריד : אני מקבל כל יום מכתבים, מכתבים רבים ולפעמים אף משוברים.

בענין החינוך איני חייב לנהל משא ומתן בלתי פוסק עם יושב-ראש ועד ההורים. קיימת העירייה, ישנם שלטונות היום וי"ך ועד ההורים, מחר זה יהיה אחד ההורים. העירייה שלחה לו דברי הסבר. למחרת, אני מקבל מכתב בזו הלשון: האם נכון הדבר שאתה הסכמת שהעירייה לא תשתתף בהוצאות הנסיעה? האם נכון הדבר שאתה אמרת שנית הספר יהיה בית ספר עצמאי, אבל עכשיו זה סניף, האם הסכמת שזה יהיה סניף? תכתי לו, שהסכמת, והסברתי לא מדוע הסכמת. כעבור יום אני מקבל מכתב ממנו: אם הסכמת, הואל בטובך להסביר לנו מדוע הסכמת. ואני מבקש מיד תשובה.

ישנה תחבורה מסודרת משכונת אפרים למרכז העיר. הוא טוען: מה יהיה כאשר הילדים יגיעו למרכז העיר, מה יהיה מהמרכז? על מנת להגיע לבית ספר תחכמוני, זה מהלך לא קצר. עניתי לו: ממרכז העיר לבית-ספר תחכמוני הולכים מאות ילדים. כל הילדים הגרים במרכז העיר הולכים גם כן לבית הספר ברגל, ולכן, ילדים המגיעים למרכז העיר דינם כדין יתר הילדים. אני הייתי מנהל בית ספר, ואני מכיר את העניין. ישנם מקרים של התנדבות, אדם מבוגר מלווה את הילדים, אם ישנם עשרים ילדים, וכל אדם לוקח עליו תורנות של שבוע ימים, הרי כל אחד צריך ללוות את התלמידים פעם אחת בעשרים שעות.

סמילנסקי : כל תלמידי רחובות נוהרים לשם. ישנה העברה מצד אחד לצד השני של הרחוב.

מר שריד : בענין בית הספר הממלכתי דתי, כרמל, בחיפה. איני יודע מאומה, זה דבר חדש. מה שידוע לי, לפני חודש או חודשים נתפרסם בעתון, הצופה ובעתונים אחרים שעיריית חיפה החליטה לגשת להקמת כמה בנינים בתוכם בתי ספר ממלכתיים דתיים, ומהללים ומשבחים את העירייה, והושג הסכם בכל הדברים ובכל השאלות. אנו נוהגים, בחיפה, תל-אביב, וירושלים, וערים אחרות, אנו משאירים זאת לעיריות. איבנו מתערבים אם באיזה שהוא מקום ועד ההורים טוען: אזלי לא טוב ואילו אזל השני טוב.

אשר למועצת כפר יסיף. העבירו אלי אתמול מברק שנשלח לשר, והשר, ביקש ממני לקבל את המשלחת. אלה הם אנשים העוסקים בחינוך הערבי, ונראה מה הם רוצים.

בענין הלוואות לבנינים בבתי ספר יסודיים, אני יכול לאמר באופן כללי. כל עירייה וכל רשות מקומית אשר אומרת לנו שהיא מוכנה לקבל הלוואה, אנו נותנים לה. אנו מתחננים בפני בצרת - קבלי הלוואה ובני בנינים. בפני עירייה יהודית לא צריכים להתחנן. העירייה בצרת או מרת: לא נקבל הלוואה, בנו על חשבונכם. אבל אם מועצת כפר יסיף תרצה לקבל הלוואה - ודאי ניתן לה.

ד. הקטין : הייתי מבקשת את מר שריד, בישיבה הבאה, למסור מה נעשה בשטח זה, בקשר לבית הספר בכפר יסיף.

מר שריד : בענין מגדים. קרה כאן דבר משונה מאוד. אשה אחת התהלכה עם גבר בלי ידיעת הבעל, בלי ידיעת אשת איש אחד, וגרמה לרעה שגרמה. הוא טוען מדוע הם יכולים להיות מורים. ביררתי את הדבר. האשה היתה מורה ואיננה מורה כיום. הוא עצמו כותב שבלי ידיעתו היא התהלכה עם מישהו אחר, אז אנו צריכים לפטר אותו? כתבנו למשפחה הזאת, ואמרנו לה שהאשה הזאת חדלה להיות מורה, אנו לא מספלים בזה. הבעל איבנו ראוי לשום עונש, ולא נפטר אותו בגלל דבר זה.

על פיטורי שלושת המורים הערביים דובר כאן עוד לפני הפגרה. אלה הם המורים הקומוניסטיים. הגענו אז להחלטה פה אחד שאינם יכולים להמשיך בהוראה.

י. סמילנסקי :

לפני כמה זמן היו חילופי צופים.
צופים יהודיים וצופים ערביים מבצרת.
הצופים מבצרת באו לרחובות ושוכנו בבית הספר העממי. מול בית ספר זה
גר מורה, עולה מעירק שיודע ערבית יפה, שמע שיריהם וצללו אוזניו.
התברר להם שהוא מנהל היודע ערבית. זו מן שירת גנות למדינת-ישראל.
אלה הם האורחים המתיישבים בבית ספר ברחובות. אני יכול להביא את
המורה שימסור עדות מלאה.

מר שריד :

במקרה זה נעשה טיפול בתנועת הצופים.
משקיעים הרבה עמל בצופים כדי לחנך
אותם לאזרחות. אם קיים מקרה כזה, כדאי שנדע עליו. אני מבקש ממך,
שהאיש אשר שמע והבין את השירים הערביים יכתוב לנו את אשר שמע.

היו"ר ש. פרסיץ :

כאשר ישנם מפגשים כאלה, ראוי שמישהו
ממחלקת החינוך, היודע ערבית, ישב אתם.

א. רזיאל-נאור :

היה מקרה דומה. מורה בא לביקור
לבצרת, מורה מבית ספר תיכון בתל-אביב.
בכנס לכיתה ערבית ושמע את הדיברים והשיחות. דובר אז על יום העצמאות
שזה יום הגזילה והעושק בכל אותו הסגנון. הם לא ידעו שהמורה יודע
ערבית. אדם זה מורה לערבית בבית-ספר תיכון עירוני ד' בתל-אביב.
הוא פנה למנהל בית הספר ושאל אותו איך הוא מרשה כדבר הזה. המנהל
הכחיש את הדבר הזה, אבל זה אותו מקרה.

מר שריד :

בענין של קווייתי עובד אשר התאונן
שיש לו בת הלומדת רפואה, בן הלומד
בטכניון ושנים אחרים הלומדים בבית ספר תיכון. הוא טוען שהעריכו
אותו למעלה מיכולתו. הוא כתב שמבקשים 180 ו-160 לירות. כל הענין
הזה איננו ברשותנו. לראש עיריית נתניה ולראש כל עיר ישנה ועדה
המעריכה כך וכך. אם אדם מביא לפנינו את הבעיות, מראה לנו כמה הוא
משתכר וכן הלאה, ואומר לנו שישנה טעות בהערכת העיריה, אנו מתערבים
ושואלים למה. בענין זה יכול להיות שעיריית נתניה הפחיתה או לא
הפחיתה, אבל הודענו לו שהענין הזה הוא ענינה של העיריה. הוא כבר
מקבל 50% הנחה מסכר לימוד. יכול מאד להיות שלעיריה ישנן ידיעות
והיא אינה מקבלת את כל מה שהוא אוסר. מן שנמצא בדרגה הפסוכה ביותר
משלם רק 90 לירות שכר לימוד. במקרים כאלה פונים לקרן הסעות, ויש
מקרים אשר היא נותנת עזרה כדי לכסות את 90 לירות אלה, אבל הכל
בטיפול של העיריה.

בבית ספר "רוטשילד", הכל סודר

בהסכמת שני הצדדים. מה שקרה שם אתם יודעים, קראתם על כך בעתוננים.
גימנסיה רחביה קנתה בית ששימש ישיבה, וקנתה אף את המגרש ליד הבית.
הגימנסיה טוענת שהיא נמצאת במצוקה מבחינת הדיוור, וברגע שהיתה לה
ההזדמנות - וזאת האפשרות היחידה להתרחב - היא קנתה את הבית. הם
השיגו כספים ממקומות שונים, העיריה נתנה להם עזרה, וקנו את הבית.
לאחר שניקנה הבית והמגרש, גם בית-ספר "רוטשילד" וטען: המגרש ברשותי.
המגרש שימש לבית ספר זה במשך שנים כמגרש משחקים. בזה שאתם לוקחים את
המגרש, אתם מצמצמים את מרחב המחיה שלי. וכך התחילה המלחמה. מסיבות
עתונאיים, מסמרות של הורים, העיריה התחילה להקים גדר, באו הורים והרסו
את הגדר. מכתבים לעתונות, מכתבים ממנהל בית ספר זה למנהל הגימנסיה.

דרשו מאתנו שמשרד החינוך יקים ועדת

חקירה. אמרנו : לא נקים ועדת חקירה, זה ענין עירוני. הבנינים של
העיריה, המגרשים של העיריה, נשפיע על העיריה שתקים ועדת חקירה, נמשרד
החינוך - באופן יוצא מהכלל - מוכן לשלוח נציג לוועדה זו, אבל זאת ועדה
עירונית פנימית. העיריה הסכימה להקים ועדה. הוקמה הוועדה וועד ההורים
של בית ספר "רוטשילד" פסל את הוועדה שהיתה מורכבת משלושה אנשים מכו בדים
מאד, פרופיסור אהוזנר, ד"ר ארנון, ופרופיסור אורבך. הסיבה היתה שבנו
של פרופיסור אהוזנר לומד בגימנסיה, ולכן הוא משוחד ופסול. הוא התפטר,
והתחילו להציג לנו אולטימטום שאנו נמנה, אם לאו - תהיינה מסיבות עתונאיים.
בסופו של דבר, גילה מי שגילה בבית ספר "רוטשילד" שיש להם חוזה עם חברה
ושהמגרש ניתן להם לשימוש. אם כך הדבר - יש משפט בישראל.

יש להם השגה של חוזה, יש משפט, יש עורכי דין, ילכו למשפט. מה כאן הענין של השגת גבול? המשפט יפסוק. בינתיים הם הגיעו לידי איזה שהוא הסכם, או שהחליטו לא ללכת למשפט, או שמחכים למשפט. נעשו כאן דברים שלא ייעשו. פורסמו כרוזים המדברים על הנבלה שנעשתה בירושלים הבירה. כרוזים אלה פורסמו בבתי-כנסת ובכל מקום ומקום, ודרשו דרשות בבית הכנסת, נגד הנבלה שנעשתה בירושלים.

לענין שני הערבים. אני מכין שזה שלא קיבלו אותם לעבודה, זה רק לאחר שהחליטו שמקימים סמינר למורים.

היו"ר ש. פרסיץ:
נראה לי שעל מכתב כזה צריכים לענות להם. הם לא רוצים להיות מורים, הם חפצים פרנסה, ואני צריכה לתת להם כתובת. הם חפצים להיות פקידים, והם למדו מתוך תקווה שיוכלו להגשים רצונם.

ר. הקטין:
לא אוכל לתת עצה איך לסדר אותם בעבודה, כי הבעיה לא רק בעיה של הצעירים האלה, זאת בעיה קשה. אנו מגדלים לנו מעמד של שונאים שלא דואגים לו. גם ההסתדרות למעשה לא כל כך דואגת לסידורם. במקרה זה, נשתדל לברר לאן להפנותם, ואני מתכוונת לכך, למי להפנות את שני הבחורים האלה, ולא לכתוב להם שזה לא עניננו או לא עסקנו.

מר שריד: תפנו אותם למר דיבון.

היו"ר ש. פרסיץ:
האקדמיה למוסיקה מבקשת האתנו להכיר במוסדותיה כמוסד גבוה, מוסד להשכלה; להתעניין בתנאי עבודתם, ולסייע להם בשינוי התנאים; לדאוג להם בשעה שנדרש על התקציב של המוסדות הגבוהים. על שני הדברים האלה התשובה כוונה.

אשר לענין שליין, בענין עבדת.

מר שריד: תפנו זאת אל: משרד החינוך, אגף העתיקות, מר ייבין.

היו"ר ש. פרסיץ:
למשכן לאטנות, למר ציזלינג? - נוסעים לדאות. ל"בצלאל" - הולכים לדאות. נעשה זאת בהקדם האפשרי.

רשמנו לפנינו שורה של דברים. לא גמרנו עדין את הדיון בסקירה, ותהיה ודאי עוד ישיבה אחת או שתיים בענין זה. העלתם שורה של דברים שהייתם רוצים לדון עליהם. יש דחופים - יש פחות דחופים. שאלתי, האם אתם חפצים לגמור את הדיון בדברים שרשמתם ובהצעות לסדר היום? האם רוצים לקיים ישיבה אחת לדיונים, ויום אחד לסייר?

הנושאים העומדים על סדר היום ואשר רשומים לפני הם: מצגנון הבחירות; דוח על הנחלת הלשון; תכנית הלימודים וסיימה קולנוע.

אני מציעה לבקר ב"בצלאל", ביום ד'

19.11.58

י. סמילנסקי:
אני מציע תכנית סיורים בעיקר בבית מדרש למורים. הצעה שניה - שיחת פגישה של הוועדה עם מספר מנהלי בתי ספר, על מנת לדעת את הענין של מנהל בית-ספר, מה הוא עושה, במה הוא עוסק. כדאי להפגש לשיחה כזאת. זה יכול להיות באחד הערבים, שיחה לא כל כך פורמלית, בלי פרוטוקול אולי.

היו"ר ש. פרסיץ: אני נועלת את הישיבה.